

З ЖИТТЯ НА ВЕЛИКІЙ УКРАЇНІ.

"Комуніст", дневник, який виходить у Харкові, пише в числі з дня 11 травня про те, як селяне спалили жидівську "біленьку комуну", "Червоні Зорі" в Бердичівській округі. Подемо в скороченій статті "Комуніста":

"Коллектив "Червоні Зорі" агроів. Його підінали селяне. З голубого шпихліра, де був захищений врожай, остав тільки попіл. "Червоні Зорі", це один з наймолодших жидівських колективів в Бердичівській округі. Вже в початках свого існування зустрівся з бурхливим опоруом селянських селян. Село Іванківці, де склалася описана подія, терпить голод землі. Коли в цім Бердичівській округі на одну душу випадає більше як три чверти (0.91) десятин, то в селі Іванківці випадає лише трохи більше, як пів (0.60) десятини.

"Іванківські селянство, що терпить велику нужду, ще в 1921 році просило, щоби не творили в селі агробрани (земельний фонд, призначений на творення комунальних господарств), але принаїтні землю селянам. Але округна земельна управа не тільки що не згодилася на домогання селян, але навпаки, в 1923 р. відіала в селі ще й 43 десятини для агробрани. Проте, замість цієї землі обіцяли селянам прирізати 60 десятин в інших місцях. Але обіцянка до сьогоднішнього дня так і не виконана. В березні 1925 р. відіала Іванківську агробрану в користування жидівському колективу. А вскорі за тим значаючи в Іванківку заїжджати переселенці — бердичівські ремісники, службовики й інша білота. В колективі устроїлось 16 родин, які ніколи не працювали на ріці. На землі переселилось всього 5—6 родин, а зі спосібних до праці 39 осіб. В зимовий час оставав всього два родини. Розуміється, що не доево до цього, що колектив був примушений навести платного сторожа і коваху з місцевих селян.

"Але мало цього. Брак доведених робочих рук заставляє колектив видавати частину своєї землі в аренду Іванків-

ським селянам, а решту землі також оброблювати в близькості наємною роботою сілою. (Виходить з цього, таке, що жидівські колоністи зможуть від селян відіяти та це й працювати їм в нас казку)".

"Недоволення селян зростає з кожним днем. На протязі 1925 р. було кілька випадків заворушень, котрі недозволяють вазувати на те, що треба прийняти рішучі міри, щоби повернути порядок і надодати здорове взаємовідношення між селянами і колективом. Але є очевидні докази, що сільські й районні власті на це не зварили, що Іванківська сільська рада йвовні солідаризувалася з селянами, котрі наважились "вижити" колектив. А заворушення були такі: Незвісні селяне звинили членів ворота і вкинули у воду. Селянин Іван Завіний примусив сторожа Адама Мазепа під загрозою смертні кинуть службу в колективі. Незвісний селянин сапою розбив голову на смерть одному членові колективу, що до речі стероризувало переселенців... В тім часі багато робити утикло назад до міста. Одним словом — багато ясных причин до цього, щоби власті до цього вмішалися це дово до самого підпаду колективу. Така є коротка історія пожуру в "Червоних Зір". Подія ще далеко не покінчена і в час нашого приїзду до Бердичева, з села Іванківці вернулася щойно перша комісія. Це немає остаточного рішення округних властей до Іванківського питання і прокурорія ще нічого не зробила, щоби вижити убійців і палів".

"А далі орган жидівської влади на Україні вирогується так: "Советська влада і комуністична партія під ніякою умовою не сміють допустити ще допущат до Іванківських метод боротьби за землю. Тим більше трого засудити селян, коли їх удари спрямовано на найбільш близькі нам частини сільської спілки, на колектив, артели комуні, що мають право на повну підтримку совітського громадянства".

Ось так накликає комуніст до строгого покарання Іванківських селян, що боролися за землю. З "Комуніста" виходить,

що Іванківський жидівський колектив, який істив до дві десятина землі на душу в той час, коли сріра селянська маса (по твердженні самого "Комуніста") мала верного пів десятина на душу, що той колектив, на сам же він працював, але жив найнашим чужим трудом, є найбільш близьким селян, що доведені до розлуки, хопианся роботу, щоби боронити своїх прав до своєї землі.

ЖАЛИНИЙ ЦИГАН.

Оттак, брате: Поводіеш, То оженить люде; Як скотина же загине, Другой не буде.

Вже три годин, як в Цигана Згинула "Калина", Та він все ще, як згадає, Плаве як дитина.

Раз у полі на роботі Жаєт ствену його за серце — Плаче Циган знову.

А батюшка злинувався Та й його питає: За ким то він такі щіри Сидиш проливне.

— Та як мені не плакати! — Циган став казати. — Бува в мене коровина, Як ріяная мати.

Тай згинула. Шкода тільки Воєного моего труду, Не має той я другої Не має — і не буду.

— Що з тобою, чоловіче? Хто-ж чував у світі Та щоби за німіною Так дового жаєти!

Та-ж ти, жінку поховавши Пять-літ яких тумо, Всеого два дні посумував, Тай скінчив на сьому.

— Воно легко вам, панотче, Так те говорити. Та не так мені легенько Силою припинити.

Як померла мені жінка, Судити зіпшился, Взяли мене розважати: Брате! не журити!

Возьми собі мою сестру! Другий: Возьми мою доньку! Кожий раду має.

А як згинула "Калина", Ніхто не брався за: Та: Взяли мою корову! Жаєд не озвасяє.

Т. Дмитренко.

КУДИ ЙДЕМО?

Найновіші висліди астрономії про мандрірку земної кулі.

Куди йдемо? В які околиці неба несе нас наша земля куля — дрібне зерно піску в безокте великому світі? Куди жетелься наша земля, таскаюча на собі від віків народи, королівства, республіки, царства?

Річ паче, що в однім році обкрутаємо сонце, зі скорістю тринадцяти кілометрів на секунду, одначе ми ніколи не повертаємось на нове через той сам простір. Чому? Бо тягне нас із собою в просторі наша сонце, разом з іншими планетами, що творять його небесну область.

По застанові видувалось би неймовірно, щоби було інакше. Бо справді наша сонце є тільки дрібною зорею в небеснім світі; всі зорі, його поестри, швидко спішають кудиись — пересічю роблять вони 43 кілометрів на секунду, одні трохи більше, другі трохи менше. Якій є рух нашої землі?

Це питання доволі складне і перший звязав за нього астроном Гершель 1783 року. Щоби відчуті його трудність, візьми порівняння. Коли залізничний поїзд швидко жетель, то глядач, подорожний з платформі останнього вагона бачить, що телеграфічні стовпи втівають у напрямі протиним напрямом поїзду, всі предметі здовж залізної дороги поспішають, про око, в напрямі точки виднокуря, протиний поїзд, до якої митьється поїзд. Це добре відомий наслідок перспективи.

Ось таке бачили астроном, який мів глядіти на звязи з позад нашого "поїзду" землі — в разі, який ці небесні предметі стояли тихо, підчас коли відбувалася наша велика подорож. Але справа ускладнюється тому, що звязи позаду нас не стоять непорушно, а жетелься своєю власною великою скорістю, з якою жетель треба числитися.

Беручи під увагу рух сімох вибраних звязів, Гершель пришив до висновку, що наше сонце зі скорістю 5 кілометрів на секунду затягає нас в напрямі одної точки в т. зв. звязівній констеляції Геркулі.

Не маючи же добрих знарядів, Гершель зробив хибний висновок, але висновок цей заснований розпорядженні і можна його навіть у всіх популярних книжках про звязи.

Тимчасом нові астрономічні дослідіди показують, що точка, до якої стремить сонце і з своїми планетами, знаходиться в трохі інших звязів, званої "Вега" в констеляції "Ліра". Наш лет до той точки відбувається приблизно зі скорістю 20 кілометрів на секунду. Се значно більше як думав Гершель, але це ажно менше як швидкість білшошті зрив.

Одначе вчені ніколи не відводені. Вони знають, що наше сонце є частиною великого звязного збору, зложеного з кількох мільярдів звязів — це свідчать або жетель погасих: все те разом творить наш Світ, який представляється Молочною Дорогою. Отже здатесь ширше білшошті правдоподібно, що поза білшошті Світом, в склад якого входимо ми зі землемі і сонцем нашим, існують ще інші Молочні Дороги.

Вони зводять з мранных пругів; швидкість яких іноді доходить 1000 і 1200 кілометрів на секунду. Ці числа доставлені нам спектроскопіями (астрономічні прилади), одначе це ще питання, які якій причини не фальшують цієї оцінки. Наш щим велье важкий спір серед учених, якому ще не видно кінець.

Приймів на хвилю, що ці числа відповідають правді. В такім разі можемо розвязати подібну задачу, як та, що її поставив який Гершель що-до сонішної системи. Не тільки треба прийняти рух цілого світу, але ще — беручи під увагу рух мранных пругів — ми могли би означити напрям нашої мандрірки в безвітті і її скорість. Кілька років тому зробили ці обчислення астрономи Юнг і Гарпер. На їх думку наша Молочна Дорога летить у небесні простоти зі скорістю 650 кілометрів на секунду в напрямі констеляції Козорога.

Зновже в останніх місяцях зазначили учені, що ці числа треба ще помножити через три... Одначе все те — ще не окончені висліди, які жетель ще нових дослідів і нових рахунків.

Науці кішня нема.

Також в прочих случаях бере

всіма, але висновок цей заснований розпорядженні і можна його навіть у всіх популярних книжках про звязи.

Тимчасом нові астрономічні дослідіди показують, що точка, до якої стремить сонце і з своїми планетами, знаходиться в трохі інших звязів, званої "Вега" в констеляції "Ліра". Наш лет до той точки відбувається приблизно зі скорістю 20 кілометрів на секунду. Се значно більше як думав Гершель, але це ажно менше як швидкість білшошті зрив.

Одначе вчені ніколи не відводені. Вони знають, що наше сонце є частиною великого звязного збору, зложеного з кількох мільярдів звязів — це свідчать або жетель погасих: все те разом творить наш Світ, який представляється Молочною Дорогою. Отже здатесь ширше білшошті правдоподібно, що поза білшошті Світом, в склад якого входимо ми зі землемі і сонцем нашим, існують ще інші Молочні Дороги.

Вони зводять з мранных пругів; швидкість яких іноді доходить 1000 і 1200 кілометрів на секунду. Ці числа доставлені нам спектроскопіями (астрономічні прилади), одначе це ще питання, які якій причини не фальшують цієї оцінки. Наш щим велье важкий спір серед учених, якому ще не видно кінець.

Приймів на хвилю, що ці числа відповідають правді. В такім разі можемо розвязати подібну задачу, як та, що її поставив який Гершель що-до сонішної системи. Не тільки треба прийняти рух цілого світу, але ще — беручи під увагу рух мранных пругів — ми могли би означити напрям нашої мандрірки в безвітті і її скорість. Кілька років тому зробили ці обчислення астрономи Юнг і Гарпер. На їх думку наша Молочна Дорога летить у небесні простоти зі скорістю 650 кілометрів на секунду в напрямі констеляції Козорога.

Зновже в останніх місяцях зазначили учені, що ці числа треба ще помножити через три... Одначе все те — ще не окончені висліди, які жетель ще нових дослідів і нових рахунків.

Науці кішня нема.

Також в прочих случаях бере

ВАЖНЕ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ШКОЛ В АМЕРИЦІ

Отсим повідомляємо Хв. Заряди тутешніх українських шкіл, що ми замовили зі старого краю український Буквар (завдячує спеціально для Америки) і Другу Читанку М. Матвійчука. Обі ці шкільні книжки є написані після найновіших педагогічних вимог і після нашого найновішого правописку. Ніжкі, видані досі шкільні підручники для початкових українських шкіл, не можуть риватися з читанням п. Матвійчука. Про их навіть україножерне "Слово польське" мусло висловитися з признанням і остергає перед ними польську владу. Голюб наших національних борогів — се найбільш рекомендовані обох згаданих книжок.

Сподіваємось дістати ці книжки десь в половині вересня. Тоді нашімо про них обширше і подмо їх півду. Покищо просимо Хв. Заряди наших шкіл надіслати відповідні замовлення.

Книгарня "Свобода".

ДР. МЕД. МУСІЙ КАДЕЦЬ — перебрав на — 222 EAST 17th STREET, NEW YORK CITY помж 2-юю і 3-юю Аванс.

Приймає: 9—12 і 5—8. Tel. Lexington 2109 або 0935

БАНКИТИР УМЕР

комедія з сльського життя на три дії. виступає в сіл штутлі 14. оціе. — Ціна 35 центів. Замовлення слати до книгарні "Свобода". "СВОБОДА", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЧИ ВИ Є ПЕРЕДПЛАТНИКОМ "СВОБОДИ"

КОЛИ ШЕ СЕІ ЧАСОПИСИ НЕ ПЕРЕДПЛАЧУЄТЕ, ТО ЗАЧНІТЬ ПЕРЕДПЛАЧУВАТИ П СЕЧІАС.

"СВОБОДА" є найбільшою зі всіх українських часописів в новім і старім краю.

"СВОБОДА" виходить кожного дня з вільною неділя і свят.

"СВОБОДА" подає цікаві новини американські і краєві.

"СВОБОДА" також подає найдокладніші відомості в теперішніх подій в старім краю.

ПЕРЕДПЛАТА ВИНОСИТЬ:

Table with subscription rates: В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ НА ЦІЛИЙ РІК \$ 7.00, НА ПІВ РОКУ \$ 3.75, НА ТРИ МІСЯЦІ \$ 2.00. В ДЖЕРЗІ СІТІ, КАНАДІ І ЗА ГРАНИЦЮ: НА РІК \$10.00, НА ПІВ РОКУ \$ 5.00, НА ТРИ МІСЯЦІ \$ 2.75.

Звертається увагу, що на кредит нікому не вислається часописи.

"СВОБОДА", 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

УКРАЇНА З 1918 Р. В АВСТРИЙСЬКІМ ОСВІТЛЕННІ

Історично-політичні події минають кілька літ так скоро пересується-миглиці перед нашими очима, що ми, помімо того, що й бави навіть співучасники згаданих подій, не затримали всього та не навчилися того, щоби нам дало науку на будче. А може ми не хотіли зазримити-пам'ятати недавню минулого? А може ми не хотіли і не хочемо до нині на підставі недавню минулого підіати правді? А може дупні наша — дупні неданних же рабів, не були в силі обхотити всього того, що крутом нас діялось? Особисто в тії думки, що наші дупні, голорно в 1917 і 1918 рр. так бучи очаровані найбільшим шастам нації — до те державної свободою, яка для цілого народу так легко усміхалась, що ми нічого докладно не чути, не бачили. Історія робила своє, а ми "пан-опістії" шастам-свободою своє... між іншим багато-багато помилок при будові держави.

Нині, опинившись в положенні гіршому, чим африканські щепри, пра на території Східної Галичини, які рибні на гачку кидаємось та багато з нас напруже свої сили, голорно на те, щоби борити знова нові ошійкі. Багато з наших, т. зв. чільних ошійкі, хоріе на славість своїх орієнтацій — на недугу гачку, в пріступі якої робитись планні нові — все нові — один план "крайній" друго-

власні сили — на сили і цінності українського народа — на невпернулу силу селянських мас. Великий, могучий наш народ, великі та дуже життєздатні наші народні маси, яких, на жаль, багато з наших псевдодержавних мужів не знає та не розуміє, ба навіть не хоче розуміти.

Українські маси сечасно поскинено царсько-московською ярма зачали будувати вільну, незалежну, самостійну Україну, і не зварили на ніякі гаремні всі тіх, що явно або скрито хотіли й на далі держати в повеннозлеми українські маси. Хтож, як не самі українські маси прогнали німецьких окупантів? Хтож як не самі українські маси повалили гетьмана Скоропадського саме за те, що він окружился Москалями і шов проті воли народа?

Український нарід від віків борюває проті московського поневолення України і від першого дня української революції клас оновив самостійної української держави. У визвольній боротьбі виказав наш нарід чаклу велику силу, що з нею мусли рхуватися навіть і чужинці.

Що обскрінити велье згадане, подобо до загального відомо лише наведений документ, а саме оруд-характеристика українських відносин, датований 19. червня 1919 року:

Цк. командант жандармеріу для Галичини і Буковини в Чернівцях. Розв. 4. 435. Звіт про українські відносини. Виходить до:

1. Розв. бюра у Львові. 2. Розв. дет. старшини в Чернівцях. 3. Розв. бюра (два примірники) в Колошварі та подається до відомо.

4. Нач. Команді Армії, розв. відділі, Пол. почта 11. Чернівці, 19. червня 1918.

В останньому часі зростають на Україні симпатії до Австро-Угорщини, до Німців малоросів. В українських кругах числять на сильнішу підпору самостійності України супроти Росії зі сторони нашої монархії, чим зі сторони Німців. Виходить прити з той точки погляду, що наша монархія ради самозбереження, мусить битися зросту Росії; за те Німеччина може порозумітися з Росією до своїх інтересів. Не узявляючи подобию осіб, які є нішого погляду, панує переконання, що Німеччина придує до реставрації давньої Росії, яка мала бути лише на крайніх периферіях османів (Фінляндія, Фартіські провінції, Литва, Польща, Бессарабія, Крим, чаклу Східного Кавказу мають бути від Росії відлучені, щоби створити для Німеччини лучші стратегічні умовини для майбутніх воєн). Виходить з такої точки погляду, нахотяться всі українські партії супроти гетьманського уряду, що при помочі Німеччини і німецького диктату уряду, в найскрінній опозиції.

Теперішні українські правителство не всілдо досі вдали для себе ширші українські крути. Після його скадку можна його уважати за ліберальне

правителство, яке, заховуючи принцип власності відносно найважливішого внутрішньо-політичного питання України — земельного питання, приготувало значні реформи в користь голордних на землю селян, се одначе так поволі робить, що не можна сподіватися успокоєння селян до критичного часу жетель, важного так для України, як і для центральных держав. Одначе успокоєння умів до того часу є безумовною констеляцією, тому, що в протиний разі грозит небезпека саботажа зі сторони селян, які не можна зарадити ніякими репресивними способами.

Селяне оброрили підчас попереднього українсько-соціалістичного уряду як настановані земельно, навіть цукрові бюри засіяли. Госівна бюри має навіть значно перевищити площу з 1917 р. При тому сподіватись зі всіх сторін, що в часі Аїхрорніського приказу) оброріт землі поля були вже оброріті так, що той розпорядок мав ніяких успіхів в побільшенні посівної площі. В наслідок перевороту державою замелується дальші полєві роботи. Не оброряється буржуйових пів, цукрові буржуйкі нищиться. Тому, що селяне не знають, в чий користь пів збір вива, то випаєють збіжків площі та виконують їх.

Також в прочих случаях бере

*) Головнокомандуючий німецькими військами на Україні Гей. фон Аїхгорн вказав в квітні 1918 р. приказ, щоби українські селяне оброрили все землі, навіть аренду у поміщиків, а рішучо за поміщикам заблаженення шоб збір з їхніх земель налігався їм і не селянам.

верх в краю анархії.) Убийствіи подіицькі і великих земельних власників і в порядку діе. Це все для того, що переведено курс з ліва на правдо насторо і без пріготоване.

Після погляду знатоки українських відносин на селі можна наблизитися катастрофу тільки в той спосіб усунути, що треба випустити оголошення такого змісту, що сьогорічний збір жетель остає власністю тих, що поробили засів, як також, що буде скликані осіно український парламент на підставі загального та рівного права голорозовання, який має рішити проті устрій краю та земельну реформу. Дальше належить притягнути Українців до обняття міністерських постів.

Особисто в теперішні міністри всі прихильникими неазвинимі від Росії української держави, навіть ті, що були до тепер, національно Росіянами. Інакше одначе маєте справи з політиними партіями, до яких вони належать, іменно конституційно-демократичної, з якої рекрутується найбільше міністрів, та партії окрестивців. В голорноу скринку трає конституційно-демократична партія. Це є напрямом ярко орієнтується на Росію з виробленою російською імперіалістичною ідеологією, при тому прихильній аганті і перетній наванстві до всього, що німецьке. Є утілює вірнати, що що партія можема зискати для котроїсь з центральных держав шійною

хочби як найдальшій уступок. Вона є партією російської інтелігенції, її признає оповіється не лише на економічних, політичних та культурних розумованих. Вона є признана до аганті в наслідок психологічного негативного відношення до німецької влади, яка Росіянам арпротина. Такіє і настрий цієї партії і це треба узявлядінти, наколи належить ошійнати політичні похібки з нашої сторони. Погорду до німецької влади перенести ця партія також на нашу монархію, яко воно на крім того легковажить тому, що вона не хоче страху перед нами. Наш повіренник признає трудності належної ошійки таких російських настроїв для Европійської, але констатує факт для передачі його дальше.

(Дальше буде).

ПОЗІР! — ІСТ СТ. ЛУІС, ІЛЛ. А.

В НАШІЙ МІСЦЕВОСТІ — відібується

ВЕЛИЧАВИЙ БАЛЬ

і дуже гарне представлення "НАЙМИЧКА"

В НЕДІЛЮ, 5. ВЕРЕСНЯ 1926

В ГАЛІ У Н. ДОМУ 1020 N. 9th ST., EAST ST. LOUIS, ILL.

Представлення зачыняєсь точио о 8-й годі поноді, а за представлення Баль до 12-ої годі, а також дістане хтось точио.

Простий Бас, українськй Робітник і Робітниця St. Louis, Mo., а також з Madison, Ill., приглати на се представлення, а певно не поспішає, бо хто що шукає бачити, не певно же і тепер буде радий побачити. Тут побачите, як то змушлюється наші білшні наймички і наймички в нашій краі. За бору забаву ругати. Кошторг, 201-42.

